

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Boig conegut o savi per conèixer

M'ha arribat a les mans un interessantíssim article acadèmic antic dels professors W. Samuelson i R. Zeckhauser, que, si més no quan el van publicar, el 1988, treballaven a les universitats de Boston i Harvard, respectivament. Publicat al *Journal of Risk and Uncertainty*, l'article *Status quo bias in decision making* estudia, com indica el títol, la força conservadora que té allò a què estem acostumats a l'hora de prendre decisions que ho podrien canviar. L'article, per dir-ho així, estudia científicament la versemblança del vell refrany "més val boig conegut que savi per conèixer".

L'ACTUALITAT DE L'ARTICLE em sembla òbvia. Ara que som a l'espera de prendre grans decisions que poden canviar radicalment l'*statu quo* polític de Catalunya, cal comptar amb el fet que, davant del risc i la incertesa que comportarà el nou horitzó, la temptació de renunciar-hi per conformar-se amb allò que ja es coneix, per dolent que sigui, pesa més del que esperàvem. És a dir, hi ha el perill que, al costat de les grans dosis d'entusiasme que empenyen alguns ciutadans a desitjar el canvi assumint tots els riscos que comporta, hi pugui haver un cert arronsament a darrera hora. Al capdavant, gairebé tota l'estratègia de l'Estat, la més subtil i la més barroera, se centrarà en aquesta possibilitat: pressionar sobre la propensió conservadora a favor de l'*statu quo*.

CALADMETRE D'ENTRADA, i seguint les conclusions dels professors Samuelson i Zeckhauser, que, a l'hora de prendre una decisió racional, la propensió a l'*statu quo* té un pes molt significatiu. Ells l'arriben a quantificar amb molta precisió en determinats casos que són estudiats a fons. Però, sigui com sigui, és clar que, quan decidim, ens condiciona el fet de conèixer bé la situació de partida, una situació que, per insatisfactòria que sigui, ja sabem com encarar. I també tenim en compte tant els costos d'abandonar una situació coneguda com els que –sovint difícils de mesurar– podrien generar les alternatives, que, per millors que semblin, també presenten els seus propis inconvenients.

EL PES DE L'STATU QUO és tan gran que els estudis mostren comportaments en la presa de decisió que desafien els axiomes de la teoria de la utilitat. Així, hom descobreix que el biaix cap a l'*statu quo* produeix aversió al risc davant dels guanys del canvi i, per contra, un aferrament al risc malgrat les pèrdues que comporta la situació present. Es

RYAN MCVAY / GETTY

.....
A l'hora de prendre una decisió racional, la propensió a l'*statu quo* té un pes molt significatiu

tracta d'una percepció cognitiva equivocada, com la que també produeix l'anomenat *anchoring*, que porta a fer anàlisis parcials de les veritables oportunitats que ofereixen les alternatives a la situació present. A més, hi ha tota una colla de vincles de tipus psicològic que condicionen de manera conservadora la presa de decisions. Un dels més interessants és l'anomenat *regret avoidance*, que aplicat al nostre cas podríem definir com l'actitud produïda per la incomoditat que sentim a l'hora de reconèixer errors passats, com ara el d'haver perdut tants anys buscant, amb l'autonomisme, un encaix impossible a Espanya.

EN DEFINITIVA, TAL COM bé assenyalava aquesta setmana la presidenta de l'ANC en accentuar la responsabilitat dels mateixos ciutadans en l'èxit del procés, el principal adversari d'una Catalunya independent seríem nosaltres mateixos si ens deixéssim arrossegar pel biaix de l'*statu quo*. És cert que a favor del *procés* hi ha el nul atractiu que ofereix l'actual model autonòmic. No és que Espanya no tingui res per oferir als catalans: és que a hores d'ara tampoc no ofereix cap projecte de regeneració ni als mateixos espanyols. De manera que és possible que estiguem vivint uns dels períodes en els quals la propensió a preferir el boig conegut davant el savi per conèixer sigui la més baixa de la nostra història. Aviat ho podrem mesurar.